

II

Başarılı Olmanın Şartları

(Geçen sayıdan devam)

Ord.Prof.Dr. A. Fuad BAŞGİL

Ahlâkî irade: Şu halde irade, tekrar edelim ki; aklımızın düşünüp karar verme ve yapılması aynı derecede mümkün olan çeşitli hareket tarzlarından birini beğenip, tercih etme gücüdür. Yalnız, bu noktada biraz duralım. Günlük gözlemlerimiz gösteriyor ki, insan bu gücü iyilik yolunda kullanıp, iyi işe karar verebildiği gibi, kötülük yolunda da kullanabilir ve kötülüğü tercih edebilir. Bir muhtaca yardım elini uzatan bir hayır sahibi ile bir masumun canına kıyan bir caniyi göz önüne getirelim. Apaçık ki, bunların her ikisi de düşünüp karar veriyor. Ve fiilini düşünerek yapıyor. Şu fark ile ki, biri aklını ve bunun uygulama gücünü ifade eden iradesini iyilik yolunda kullandığı halde diğeri kötülük yolunda kullanıyor. Biri içinin insanî ve ahlâkî eğilimleri yolunca hareket ettiği halde diğeri hayvanî duygu ve tutkuları gereğince hareket ediyor.

Şu halde, başarı konusunda iradeyi kör ve keskin bir ruhî kuvvet olarak değil, ahlâkî anlamda almak ve aklın iyilik yolunda düşünüp karar vermesi, fiil ve hareketlerin iyisini ve faydasını kötüsüne ve zararlısına tercih etmesi şeklinde anlamak lâzım gelir ki, iradenin bu şekildeki ortaya çıkışına ahlâkî irade denir. İşte bu anlamda iradeli olmak demek, fiil ve hareketlerin iyisini seçip, uygulama şeklinde beliren ruhî kuvvete sahip olmak, hareketlerimizde kötü örneklerin, kötü telkin ve alışkanlıkların esiri kalmayarak, kendi fiillerimizin bizzat yapıcısı, yönlendiricisi ve idare edicisi olmak demektir. Olabilir miyiz? Iradeli olmak elimizde midir? Fiil ve hareketlerimizi bizzat tercih, yönlendirmek ve idare etmek elimizde midir? Bu bir terbiye meselesi midir? Yoksa yaratılış sonucu mu? Yaratılış sonucu ise, terbiyenin, fikrî ve manevî gayretin ruh ve karakter üzerinde hiç mi bir etkisi yoktur? Bu sorularla konumuzun can noktasına geliyoruz.

III

Terbiyenin Ruh ve Karakter Üzerindeki Tesiri

Mizaç ve karakter: Okuyucum! Bilirsin ki, insanlar birbirinden bedenî teşekkülleri, organik ve

fizyolojik yapıları, tenlerinin ve gözlerinin rengi ve çehrelerinin şekli itibarıyla ayrılır. Kalabalık bir yerde, meselâ bir stadyumda çehrelere dikkat edersen, birbirinin tam benzeri iki kişi göremezsin. Yeryüzünün şenlendiren milyonlarca insandan birininin tam eşi iki ferde rastlayamazsın. Hekimler bile organik hastaları ve reaksiyonları birbirinin aynı iki hasta bulamıyor. Yaratıcı kudret, yüzbinlerce yıldanberi gelip geçmiş ve gelecek olan insanlardan her birini bir başka tipte yaratmış ve sonsuz modelde insanoğlu yaratmıştır. Şurasına dikkat edelim ki, her insan, kendisine mahsus olan, bedenî yapısı ve organik özellikleri ile kendi başına bir âlem ve bir biyolojik tip teşkil eder ve her ferdin bu bedenî yapısı ve organik hususiyetleri, onda belirli bir fizyolojik oluş, yahut "Comportement" vücuda getirir ki, buna mizaç veya natura denilir.

Fakat insanlar, birbirinden yalnız bedenî yapıları, çehreleri ve mizaçları itibarıyla değil; aynı zamanda ve bilhassa manevî, ruhî teşekkül ve reaksiyonları itibarıyla da ayrılırlar. Hem bu bakımdan olan ayrılış daha ince, daha derin ve esaslıdır. Aynı görüş ve duyuşta, aynı bir hadise karşısında aynı teessürü duyup reaksiyon gösteren iki kişi görülmez. Her insan, kendine mahsus manevî yapısı ve ruhî hususiyetleri ile bir başka âlem ve bir psikolojik benlik yahut şahsiyet teşkil eder. Ve ferdin bu manevî yapısı ile ruhî hususiyetleri, onda belirli bir duyuş ve hareket ediş tarzı yaratır ki, buna da karakter (huy tıynet, seciye) denir.

Karakter kelimesinin manaları: Şu halde karakter yahut huy deyince bundan, ilk manada, bir ferdi diğer bütün fertlerden ayırt eden ruhî ve manevî hususiyetler anlaşılmalıdır. Her ferdin ruhî hususiyetleri tekrar edelim ki, onda belirli bir zihniyet ve bir hayat görüşü yaratır. Hadiseler karşısında belirli reaksiyon gösterme şeklinde ortaya çıkar. Özetle, herkesin ruhî hususiyetleri belirli bir ruhî benlik ve manevî fizyonomi vücuda getirir ki, karakter kelimesi, genel manada, bu benliği ve fizyonomiyi ifade eder.

(Devam edecek)